Eduskunnan hallintovaliokunnalle
HaV@eduskunta.fi

Eduskunnan hallintovaliokunnan kirjallinen asiantuntijalausuntopyyntö

HE 71/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain 16 luvun muuttamisesta

Asiantuntija Käräjätuomari Petteri Plosila

Yleistä

Käräjäoikeus pitää myönteisenä, että esityksen jatkovalmistelussa on huomioitu lausuntopalautteen perusteella esiin nousseet kysymykset sääntelyn täsmällisyydestä, terminologiasta ja soveltamisesimerkeistä. Muutokset parantavat sääntelyn ennakoitavuutta ja johdonmukaisuutta sekä vahvistavat lain systematiikkaa. On perusteltua, että esityksessä on otettu erikseen kantaa perusoikeuksien, kuten sananvapauden ja kokoontumisvapauden, turvaamiseen.

Hallituksen esityksen säännöskohtaiset perustelut ovat kuitenkin hyvin pitkät ja yksityiskohtaiset. Tämä tekee tekstistä raskasta lukea ja vaikeuttaa ydinsisällön hahmottamista.

3 a § Poliisi- tai hälytystoiminnan vaikeuttaminen

Täsmennetyt määritelmät selkeyttävät, mitä poliisi- ja hälytystoiminnalla tarkoitetaan. Käräjäoikeus pitää perusteltuna, että 3 a §:stä on poistettu toissijaisuuslauseke suhteessa pahoinpitelyrikokseen. Tämä vahvistaa rikoslain systematiikkaa ja vähentää epäselvyyksiä lain soveltamisessa.

Ehdotetun 3 a §:n rangaistusasteikko, vankeutta enintään neljä vuotta, vastaa virkamiehen väkivaltaisen vastustamisen maksimirangaistusta, vaikka säännös kattaa myös tekoja, joissa ei käytetä väkivaltaa vaan kyse on omaisuuteen kohdistuvasta toiminnasta tai toiminnan estämisestä.

Tunnusmerkistöön sisältyvä kulkuneuvon tai välineistön käytön estäminen voi tarkoittaa hyvin eriasteisia tekoja: esimerkiksi kulkuneuvon tielle pysäköinti, esteen muodostaminen ihmismuurilla tai välineistön haltuunotto ilman anastustarkoitusta. Joissakin tapauksissa kyse voi olla suhteellisen vähäisestä teosta.

Käräjäoikeus katsoo, että rangaistusasteikkoa olisi syytä arvioida myös lievempien tapausten näkökulmasta, esimerkiksi siten, että asteikko mahdollistaisi sakkorangaistuksen. Tämä parantaisi lain johdonmukaisuutta ja turvaisi oikeudenmukaisen seuraamusjärjestelmän.

3 b § Poliisi- tai hälytystoiminnan haittaaminen

Ehdotettu 2 momentti kattaa monenlaiset menettelyt, jotka eivät sisälly 3 a §:ään tai 3 b §:n 1 momenttiin, mutta jotka voivat estää tai olennaisesti vaikeuttaa poliisi- tai hälytystoimintaa. Soveltamisalan laajuus voi johtaa tulkinnanvaraisuuteen, sillä tunnusmerkistö voi kattaa hyvinkin eritasoisia tekoja: esimerkiksi poliisitoiminnan häiritseminen istumalla ajoneuvon eteen.

Käräjäoikeus katsoo, että säännös on lainsoveltajan kannalta haasteellinen ja korostaa tarvetta huolelliseen rajanvetoon hyväksyttävän kansalaistoiminnan ja rangaistavan menettelyn välillä. Erityisesti on varmistettava, ettei säännöstä sovelleta tavalla, joka käytännössä rajoittaisi kokoontumisvapautta tai muuta perusoikeuksien käyttöä.

Vaikutukset oikeusjärjestelmään

Käräjäoikeus toistaa aiemman huomionsa siitä, että esityksen vaikutukset voivat lisätä tuomioistuinten työmäärää erityisesti pääkaupunkiseudulla. Vaikka esityksen vaikutusarvio katsoo kustannusten nousun vähäiseksi, oikeudenkäyntien mahdollinen pidentyminen ja poissaolojen lisääntyminen voivat edellyttää lisäresursseja tuomioistuimille.

Lopuksi

Helsingin käräjäoikeus pitää lakiesityksen tavoitteita perusteltuina ja jatkovalmistelussa tehtyjä täsmennyksiä pääosin onnistuneina. Käräjäoikeus katsoo, että erityisesti 3 a §:n rangaistusasteikon oikeasuhtaisuus sekä 3 b §:n soveltaminen perusoikeudet huomioiden voivat aiheuttaa käytännön haasteita lainsoveltajille.

Asiantuntijalausunnon on laatinut käräjätuomari Petteri Plosila

Helsingin käräjäoikeus

Sirpa Pakkala
Laamanni

Jakelu Hallintovaliokunta

Tiedoksi käräjätuomari Petteri Plosila

Digital PDF Signature / Digitaalinen PDF-allekirjoitus
Sirpa Pakkala
Laamanni
Helsingin käräjäoikeus
sirpa.pakkala@oikeus.fi